

ธรรมหยุดโลก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ธรรมสวณะ วันฟังธรรมใด วันนี้อย่างฟังธรรม ธรรมสวณะ ๑๕ คำ ธรรมสำคัญ
ขนาดไหนต้องมาฟังธรรม ธรรมสำคัญมาก ธรรมหยุดโลกนะ ธรรมถึงหยุดโลก ทำไม
จะไม่สำคัญ กระแสของโลกพัดพาไป โลกคืออะไร? โลกคือหมู่มั่ว สัตว์ที่พาเกิด

เราเป็นคนๆ หนึ่ง เราก็เป็นโลกๆ หนึ่ง โลกวิญญูะของเราไง โลกวิญญูะของหมู่มั่ว
สัตว์ นั้นธรรมถึงหยุดโลกได้ หยุดเลยละ หยุดไม่ให้โลกไปเกิดอีกไง โลกคือหมู่มั่ว
เห็นไหม ธรรมหยุดโลก หยุดถึงโลกได้ แต่เราอยู่ในกระแสของโลก ถึงว่าฟังธรรม
สำคัญมาก ธรรมเหนือโลก! ธรรมหยุดโลก! หยุดทั้งหมดเลย

โลกนี้มีแต่เรื่องของโลก มีแต่ความเป็นไป สิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจังทั้งหมด
แปรปรวนแปรสภาพมาทั้งหมด แต่มันก็มีอยู่ แปรสภาพมาตลอดเห็นไหม แล้วเราก็เกิด
มาประสบใจ “โลกภายนอกกับโลกภายใน”

โลกภายในกับโลกภายนอกมันเข้ากันได้ มันถึงมาเกิดไง เราเกิดเป็นมนุษย์ โลก
มันมีคุณสมบัติ มีสิ่งที่พาเกิด เราถึงได้มาเกิดเป็นมนุษย์ เราหยุดไม่ได้ ธรรมนี้มันหยุด
ตรงนี้ หยุดการเกิดการตาย การแปรสภาพไป หลุดพ้นออกไปจากวิญญูะ เราว่าคนเราตาย
แล้วสูญ ตายแล้วสูญ ตายไปแล้วไม่มี ทำไมเดี๋ยวนี้คนมันเกิดมามากมายนัก คนเกิดมา
ปัจจุบันนี้กับสมัยก่อน มันทำไมมันต่างกันมาก ไหนว่าตายแล้วสูญ มันมาจากไหน

มันยังน้อยไป เพราะคำว่าวิญญูะ ฟังสิ คำว่าวิญญูะ “กามภพ รูปภพ อรูปภพ” แต่
กามภพที่เดียวเท่านั้นแหละ เราก็ไม่รู้จะหวั่นไหวขนาดไหน ในกามภพ ในสวรรค์

ในมนุษย์เรา แล้วยังในอบายภูมิอีกเท่าไร? ยังรูปภูมิ อรูปภูมิ พรหมอีกเท่าไร? เราเกิดเป็นมนุษย์นี้ นิดเดียว เกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐสุด ฟังสิ!

เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นคน มีความประเสริฐมาก ในธรรมะนี้บอกไว้ว่า “เกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก” การเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก เกิดเป็นคนนะ ถ้าเปรียบอยู่ในธรรมะนะ เปรียบเหมือนเต่า อยู่ในทะเลแล้วลอยขึ้นมา หัวโผล่ขึ้นมาอยู่ในบ่วงหนึ่งอยู่กลางทะเล ถ้าเต่านั้น โผล่ขึ้นมาอยู่ในบ่วงนั้นถึงได้เกิดเป็นมนุษย์

แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์ ฟังสิ คุณสมบัติพิเศษ เราได้มาเต็มตัวของเราปัจจุบันนี้ เราเป็นมนุษย์ เรามีกายกับมีใจ แล้วเรามาพบพุทธศาสนา ยิ่งประเสริฐเข้าไปอีก การเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก เพราะว่าเกิดในวัฏฏะ วนเวียน ไปมันมหาศาล แต่เราได้มาเกิดเป็นมนุษย์ แล้วยังพบพุทธศาสนา

พระพุทธเจ้าเกิดมานี้ ก็แสนยากกว่าการเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาอีก พระพุทธเจ้าเกิดนี้แสนยากนะ เพราะว่าการสร้างบารมีมาเป็นพระพุทธเจ้า ต้องสะสมบารมีมามหาศาล กว่าจะมาตรัสรู้ธรรมที่เราจะต้องฟังกันอยู่นี้ ตรัสรู้ธรรมแล้วถึงวางธรรมไว้ เราถึงเข้ามาเกิดมาพบพุทธศาสนา แล้วถึงจะได้ฟังธรรมไป ถึงบอกว่าธรรมจะหยุดโลก

ธรรมหยุดโลก หยุดพระพุทธเจ้าก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริง ชำระกิเลสหมดสิ้นจากหัวใจทั้งหมด ถึงเปล่งอุทานออกมาว่า “จะสอนใครได้หนอ... มันจะสอนใครได้” ธรรมนี้มันเหนือโลก เหนือสงสาร เหนือทั้งหมดเลย แล้วท่านได้เสวยวิมุตติสุข แล้วถึงมาเผยแผ่ออกมา ถึงประกาศศาสนา ออกไป ประกาศออกไปในที่ไหนล่ะ? ก็ในหัวใจมนุษย์ที่ทุกข์ๆ อยู่นั่นล่ะ

เพราะต้องการให้เป็นแบบขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นไง ธรรมมันถึงสำคัญอย่างนั้น ธรรมถึงจะหยุดโลก หยุดเกิด หยุดแก่ หยุดตาย ในสมัยพุทธกาลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรมานองคุลิมาล ออกไปข้างหน้า องคุลิมาลนี้ได้ศึกษาวิชามาตามการทางโลกเขา เป็นคนที่วิ่งเร็วมาก ใครก็หนีไม่พ้นจากเงื้อมมือขององคุลิมาล

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปทรมานเอา เพราะเห็นศักยภาพในหัวใจ นั้นว่าจะได้เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง นี่ไปทรมานลอยออกไปข้างหน้าใจ องคุลิมาลได้ กวด ไต่กวดเต็มที่แล้ว

บอก “หยุดก่อน หยุดก่อน”

พระพุทธบอก “เราหยุดแล้ว องคุลิมาลต่างหากยังไม่หยุด”

องคุลิมาลสงสัย ก็วิ่งอยู่แล้วบอกว่าหยุดได้อย่างไร ก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าลอยอยู่ข้างหน้า องคุลิมาลวิ่งจนวิ่งไม่ทันก็หยุดเดิน ก็หาว่าสมณะ โทหก

พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า “หยุดฟังก่อน เราหยุดแล้วหมายถึง หยุดกิเลส หยุดเกิด หยุดแก่ หยุดเจ็บ หยุดตาย หยุดโลกทั้งหมด พลิกโลกคว่ำโลกออกไปทั้งหมด”

องคุลิมาลถึงได้สะท้อนใจใจ เรานี้ทำไมหยุดไม่ได้ใจ วิ่งอยู่ตลอดเลย ไม่ทัน แต่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหยุดในหัวใจ หยุดดับกิเลสทั้งหมด หหมดทั้งโลกหมด เลย พลิกฟ้าคว่ำดิน ไม่มีอีกแล้ว กิเลสในหัวใจนั้น

เห็นไหมธรรมเหนือโลก ธรรมหยุดโลก หยุดหมด องคุลิมาลถึงสะท้อนใจใจ สะท้อนใจแทงใจเข้ามา วางดาบเลย นี่ทรมานเอา เอาองคุลิมาลยังกลับมาได้ เพราะความ สะอาดขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมเหนือโลกจริงๆ ธรรมนี้ เพราะ ประทานไว้แล้ว แล้วเรามาปฏิบัติ เรามา เราศึกษา เราเชื่อ เรามีศรัทธา เราเป็นมนุษย์ เกิด พบมาพระพุทธศาสนาแล้วศรัทธาในศาสนา

ศรัทธาในศาสนานั้นเป็นตัวหัวจักร ชักนำให้เราเข้ามาศึกษาความเข้าใจแผนที่ เครื่องดำเนิน แล้วเราก็จะปฏิบัติธรรม ให้ธรรมเข้าไปในหัวใจ ให้ธรรมเข้าไปที่แกนของ โลกใจ ไปทำลายแกนของโลก คว่ำโลก ศึกษาเข้ามาก่อน ศึกษาแล้วปฏิบัติตาม การ ปฏิบัติตาม “ทาน ศีล ภavana”

“ทาน” เพื่อให้ใจอ่อนควรแก่การงาน

“ศีล” กำหนดใจ ไม่ให้ใจออกไปเกาะเกี่ยวกับเรื่องภายนอก ให้จิตปกติ แล้ว ภavana ละ

“ภาวนา” ทำให้ใจสงบ ทำจิตให้สงบ ให้เกิดพลังงานก่อน

เกิดมาเป็นมนุษย์ ก็เลสพาเกิด มันเป็นความสกปรกทั้งหมดในหัวใจของเรานี่ เป็นความสกปรกทั้งหมด ความสกปรกนี้ไม่ใช่สกปรกแบบโลกๆ เขาจะ ความสกปรก หมายถึงว่า มีโลก มีโกรธ มีหลงอยู่ในหัวใจ มีโลก มีโกรธ มีหลงเห็นใหม่

ความหลงในตัวเอง แล้วพอเราคิดออกไป เราพิจารณาออกไป เราคิด เราว่าเราคิด เราใคร่ครวญออกไป ความใคร่ครวญอันนี้เกิดจากเรา เกิดจากสิ่งนี้ออกไปก่อน ถึงต้อง ทำความสงบ ให้สิ่งนี้สงบตัวเข้ามาใจ ให้จิตที่ว่าเราคิด ถ้าเราคิด เราจะเข้าข้างตัวเอง ถึง ต้องทำจิตให้สงบ เหมือนกับโลกมันเคลื่อนไป โลกมันหมุนไป พลังงานการหมุน ออกไป มันแรงเหวี่ยงของโลกเห็นใหม่ นี่แรงเหวี่ยงของความคิดนะ แรงเหวี่ยงของจิตที่ มันออกไป ความคิดของเรามันต้องเข้าข้างเราตลอดเวลา

ความเข้าข้างเรานี้แหละ มันถึงว่ามันเป็นโลกิยะไง ความคิดที่มีเราเข้าไปเจือปน ถึงต้องทำจิตให้สงบ ต้องมีศีล ศีลเพื่อใจนี้ ถ้าสงบขึ้นมา จิตนี้สงบด้วยมีศีลบังคับไว้ มีศีล ศีลที่เป็นปกติจะทำให้สมาธินี้ควรแก่การงาน เป็นสัมมาสมาธิไง สัมมาสมาธิควรแก่การ งานยกขึ้นปัญญาวิมุตติใจ ยกขึ้นนะ ถึงว่าก่อนจะยกขึ้นมันต้องตรงนี้ก่อน ให้ว่าพอมัน จะเคลื่อนไปหมุนไป แรงดึงดูดของโลก ทำจิตให้สงบเข้ามาเพื่อพ้นจากแรงดึงดูดแรง เหวี่ยงของมัน

แรงเหวี่ยงของโลก แรงเหวี่ยงของความเคยชินในใจ ความเคยชินในใจ แล้ว ความคิดของตัวเองออกไป มันเหวี่ยงออกไป มันไม่เป็นธรรมโดยตามความเป็นจริงไง มันเป็นธรรมที่เราศึกษามา ที่ว่าต้องมีแผนที่ก่อน เราดูแผนที่แล้วเราต้องไว้แผนที่ วางไว้ แล้วเราเดินไปใช่ไหม? เรากอดแผนที่ไปด้วยนี้ กับสิ่งที่ความเป็นจริงในแผนที่นี้ จะ ละเอียดลึกซึ่งกว่าในแผนที่มากเลย

ในแผนที่เรามองแล้ว เรากำหนดถูกต้อง แต่เราลงในพื้นที่สี พื้นที่จะขยายออกไป พื้นที่จะมีอุปสรรค พื้นที่นั้นจะมีการเหนียวรั้ง มีอุปสรรคให้เราแก้ไข การศึกษาก็ เหมือนกัน การศึกษา การจามา เราจามาเราศึกษามาเพื่อเป็นแนวทาง เป็นแผนที่ ถูกต้อง

แต่เวลาทำจิตใจให้สงบ ต้องปล่อยความคิดทั้งหมด ทั้งที่ศึกษามากก็ต้องปล่อยวาง ปล่อยวางด้วยอุบายของเราที่ว่าเราถนัด จะอย่างไรก็ได้ ทำจิตใจให้สงบให้ได้ จิตสงบนี้เป็น ความสำคัญที่สุด เพราะอะไร? เพราะมันจะแยกออกระหว่าง โลภะกับ โลกุตตระ ใจหยุด โลก จะคว้า โลก โลกุตตระ พ้นจาก โลก โลกียะมัน พ้น โลก ไปจากไหน โลกียารมณ์ ฟังสิ! มันจะเกาะให้อยู่ใน โลก โลกียารมณ์นะ ความคิดของเรา มันก็ต้องเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน เพราะมันเกิดมาจากสิ่งเดียวกัน

เกิดมาจากสิ่งเดียวกัน มันก็จะล่อมกลืน ไปโดยตลอด เราภาวนาไป เราจะหลงไป ตลอด หลงหมายถึงว่า เราจะตามมันไป ใจ เราตามมันไป แต่เราเข้าใจว่าเป็น เราเข้าใจว่า ... มันไม่เป็นไปตามความเป็นจริง ตามความเป็นธรรม มันต้องความเป็นจริง จริง ต้อง กลับมาอยู่ตรงนี้ ทำใจให้สงบ แต่ทำใจให้สงบมันมีอีกวิธีการ

วิธีการที่ว่า ทำใจให้สงบด้วยกำหนดพุทโธ... พุทโธ... ครูบาอาจารย์สอนว่า กำหนดพุทโธ ต้องทำใจให้สงบ พยายามทำใจให้สงบกำหนดพุทโธเข้ามา ถ้ามันเป็นไปได้ เราก็ใช้ปัญญาทะล่อมเข้ามา นี่ขั้นตอนของการทะล่อมเข้ามาอันนี้เป็นปัญญา ปัญญา อบรมสมาธิ ปัญญาตัวนี้เป็นปัญญาใน โลกียารมณ์ มันยังไม่ยกขึ้นวิปัสสนา

การที่ยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาในตรงไหน? มันเป็นใน โลกียารมณ์ มันก็ต้องคิด เป็น โลกียารมณ์อยู่ แต่มันทะล่อมเข้ามา โลกียารมณ์นี้มันตัดโลกได้ กายนอกตัดโลกได้ ตัดโลกหมายถึงว่า จิตนี้มันคร่อมไปใน ๓ โลกธาตุ วัฏวนนี้ จิตนี้ เคยเกิดหมด เราอยู่ที่นี้ เราคิดถึงทวีปอื่น มันจะไปทันที ความเร็วของแสง ความเร็วของใจ เร็วมาก เราคิดถึง ทวีปอื่น ๔-๕ รอบมันก็จะไปได้ ๔-๕ รอบในวินาทีเดียว เห็นไหมมันไปหมด มันเกาะ เกี่ยวด้วย มันพุ่งชานออกไปอย่างนั้น

ถ้าปัญญาทะล่อมเข้ามา มันตัด โลกียารมณ์ เท่าทัน! อุบาทานในความคิดตัดออก หมดเลย บ่วงของมาร พวงดอกไม้แห่งมาร ใจ โลกียารมณ์ทำให้เป็นอารมณ์ โลกียะ กับ อารมณ์ที่ส่วนประกอบข้างนอก แต่เราเป็นทาสทั้งหมดเลย เพราะมันเป็นบ่วง ฟังสิ! บ่วง แห่งมาร แล้วเราก็ติดบ่วงมัน ใจ เราละบ่วงมันเข้ามาด้วยปัญญา เราละบ่วงเข้ามา ละ เข้ามาให้มันเป็นที่ตั้ง เป็นเอกภาพของจิต เป็นเอกกถารมณ์

เอกัคคตารมณฺ์มีความสุขมาก สุขที่ว่าเห็นแก่เงา แก่กรรม “รสของธรรม
 หนึ่งรสของซึ่งทั้งปวง” รสของสมาธิธรรม รสของเงาใจ ในมรรค ๘ สัมมาสมาธิเป็น
 มรรคองค์ ๑ ใน ๘ มันเป็นแ่งงานจากภายนอกเข้ามา แต่เราต้องใช้พลังงานมหาศาล
 ขนาดนั้นแล้ว นี่ก็ยกขึ้นวิปัสสนา มันมีงานลี “ฐานของจิต” ตัวภาสวะ ตัวภพ ตัวพื้นที่
 ของจิต แล้วงานที่ไไหน? มันก็งานตรงนี้ไ งานตรงกลางแกนของโลกไ มันหมุนไป
 เพราะมีแกนของโลกต้องภาสวะกลางภพ ภพคือใจ! ภพคือเบื้องต้นของความคิด! ภพ
 คือจุดที่การออกไปเพ่งพินิจอยู่ ย้อนกลับเข้ามาตรงนั้น งานจะเกิดขึ้นวิปัสสนาต้อง
 เกิดขึ้นที่ตรงนี้

ถ้าวิปัสสนาส่งข้างนอก หรือวิปัสสนาข้างนอก เราตัดโลกียารมณฺ์เข้ามา เราตัด
 โลกเข้ามา ตัดโลกเข้ามาเป็นเรา แล้วพอจิตสงบ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม
 กาย เวทนา จิต ธรรม อันเดียว! จับหลุดตรงไไหนหลุดหมด มันเป็นอันเดียวกัน แต่
 เพียงแต่จิตเกาะในกาย เวทนา จิตหรือธรรมเท่านั้น จิตเกาะ ฟังสิ!

จิตเกาะในอารมณฺ์นั้น อารมณฺ์นั้นเกิดขึ้นไ อารมณฺ์นั้นกระทบกับเรา แล้วจิตนี้
 มันมีความสุข มันเหมือนกับคนมียามเฝ้าบ้าน มีสติระลึกล สติ สัมมาสติเห็นไใหม่ สติให้
 จิตนี้ ให้ความคอยเพ่งพินิจว่ามันเกิดอะไรขึ้นที่มากกระทบจิต ถ้าจิตนี้ออกไปเห็นกาย
 หรือเวทนาเกิดขึ้น พิจารณาปัจจุบันนั้น ปัจจุบันที่ตาธรรมเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม
 ไม่ใช่ว่าความนึกเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม

ความเป็นจริงยกขึ้นวิปัสสนาได้ เพราะมันมีฐานและมิงงานไ ถ้าไม่มีฐานและไม่
 มิงงาน เป็นงานข้างนอกไ เราดูสิ ต่างประเทศเขาเจริญมาก ประเทศไไหนเขาเจริญมาก เรา
 ก็คิดว่าเจริญมาก เพราะเหตุนี้ๆ เขาทำไนี้เรารู้หมด แต่มันเป็นต่างประเทศ กับประเทศ
 ไไทย ประเทศของเรา เจริญหรือเสื่อมอย่างไร เรามีส่วนรับเสีย มีผลได้เสียกับประเทศ
 ไไทย เพราะเราเป็นประชากรชาวไทย

แต่ถ้าต่างประเทศเขาเจริญ เขาเสีย เขาก็มีแต่จะมาบีบคั้นเราเท่านั้นเอง อันนี้ก็
 เหมือนกัน เราพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม นอกจากภาสวะ นอกจากจิต นอกจาก
 อารมณฺ์ปัจจุบัน มันก็เหมือนกับเห็นความเจริญ ความเสื่อมต่างประเทศไ มันเห็นแต่ข้าง
 นอก แต่ถ้าเห็นกลางภพของใจ คือเห็นในประเทศของเรา เห็นในภพชาติของเราไ จะ

หยุคแกนของโลกที่กลางหัวใจ แกนหัวใจ แกนของโลก ฟังสิ! มันต้องเกิดตรงนี้ เห็นในปัจจุบัน กาย เวทนา จิต ธรรม พิจารณาให้เห็นตามความเป็นจริง

จริงตรงไหน? จริงที่จิตที่สงบแล้ว เห็นตามเป็นจริงนั้น มันเป็นปัจจุบันเดี๋ยวนั้น มันต้องพิจารณาไป จากสุตมยปัญญา กลายเป็นจินตมยปัญญา จินตมยปัญญาคือการจินตนาการ จินตมยปัญญา แต่ถ้าเป็นปัญญาในการใคร่ครวญเข้ามา มันต้องผ่านสตีปขึ้นมาอย่างนี้ มันถึงจะมีภาวนามยปัญญา ถ้าไม่ผ่านขึ้นมา มันจะกระโดดไปไหนล่ะ? มันจะกระโดดขึ้นมาจากก้าวขั้น ๑ ไปขั้น ๓ นี่มันไม่ผ่านได้อย่างไร มันผ่านสุตมยปัญญา เห็นไหม การศึกษาเล่าเรียน

แม้แต่พระก็ยังฟังมา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ อุปัชฌาย์ก็ต้องสอนมา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ที่ไหนล่ะ? ก็ที่ตัวเรานั้นไง รูปเห็นไหม ที่หนัง ที่ผม เล็บ นี่มันก็อยู่ที่ตัวเรานี้ล่ะ อยู่ที่เรา แต่ศึกษามา ต้องดูของเรา เรา! ต้องพิจารณากายเห็นไหม พิจารณาเล็บ ขน ผม ฟัน หนัง มันหุ้มอยู่นี้ แล้วเราหลงกัน หลงแต่หนังบางๆ พิจารณาข้างนอกมันก็สลด แต่ถ้าพิจารณาข้างใน สุตมยปัญญา

การศึกษามา สุตมยปัญญาก็ใคร่ครวญ ใคร่ครวญ สมาธิมันเกิดขึ้นพร้อมใคร่ครวญ มันเป็นจินตมยปัญญา มันเห็นภาพความเป็นจริง ยกขึ้นเรื่อย หมุนไปเรื่อย ปัญญาหมุนไปเรื่อย ให้คลายออกมา ให้เข้าไปที่จิตอย่างเดียว ให้กลับมาที่ความรู้สึกเราอย่างเดียว อย่าไปประเทศอื่น ประเทศอื่นไม่มีความหมาย ประเทศที่จะเกิดจะตายคือประเทศของเรา คือกลางหัวใจนี้หมุนเข้ามา... หมุนเข้ามา... จนมันกลายมาเป็นภาวนามยปัญญา ฟังสิ!

ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมาจากจินตมยปัญญา แล้วส่งต่อกันขึ้นเป็นภาวนามยปัญญา มันตั้งตัวได้ไง พอตั้งตัวได้ มันเห็นตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจับได้ด้วย ต้องจับได้เห็นได้ ในขณะงานปัจจุบันธรรมนั้น มันเป็นนามธรรมแต่มันเห็นได้ เห็นจากตาธรรมแล้วหมุนไป ภายนี้ก็แปรสภาพไป กายสักแต่ว่า กาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ธรรมสักแต่ว่าธรรมารมณ์ จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

เห็นไหม จิต สักแต่ว่าจิต อารมณ์เกิดดับสักแต่ว่าจิต อารมณ์ความรู้สึกต่างหาก แล้วทุกข์ส่วนทุกข์ นี่เห็นตามความเป็นจริงในปัจจุบันนั้นเลย แล้วมันจะสลัดใจ มันจะปล่อยทันที ปล่อยทันที ฟังสิ! ปล่อยออกไปเลย พ้นออกไป ทุกข์เป็นทุกข์ จิตเป็นจิตใจ

ทุกข์! เหตุให้เกิดทุกข์ นิโรธะตัดทุกข์ มรรคอรียสังขัง ในอรียสังเห็นไหม พ้นออกไป จิตพ้นออกจากวงรอบนั้นออกไป วงรอบของทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค พ้นออกไป จิตพ้นออกไป จิตรู้ออกไป แล้วมันปล่อย สลัดสังเวชมาก... จนในธรรมจักร พระพุทธเจ้าบอก “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ...” อัญญาโกณฑัญญะรู้อะไร? รู้ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องดับสลายทั้งหมดเลย ดับไปทั้งหมด

ปล่อยกายออกไป กายสักแต่ว่ากายเก้อๆ เงินๆ ไม่ใช่เรา เราก็สักแต่ว่าเรา เราไม่ทุกข์ เพราะเป็นเราก็เป็นทุกข์อีก มันแยกออก เก้อๆ เงินๆ เละนะ เก้อๆเงินๆ ทั้งๆที่เป็นจิตของเรา กายของเรา มันเงินกัน มันห่างออกไปขนาดนั้น ใจนี้ว่างหมดเลย ว่างหมดเลย นั่นล่ะเห็นอะไร? สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น มันเกิดที่ไหน? เกิดที่กลางหัวใจ กายก็เกิดขึ้น เพราะจิตเห็น กายเกิดขึ้นเพราะจิตไปรับ กายกับจิตนี้มันเนื้อเดียวกัน หลุดออกไป หลุดออกไปหมดเลย

ดูอย่างพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ สอนพระอัญญาโกณฑัญญะ จนพระอัญญาโกณฑัญญะตรัสรู้ไป แล้วก็พระอัสสชิ แล้วในปัญจวัคคีย์เหมือนกัน ไปสอนพระสารีบุตร พระสารีบุตรเห็นพระอัสสชินี่ตำรวมมาก เป็นผู้ที่น่าเคารพนับถือมาก ก็ตามไปแล้วขอฟังธรรม

“อย่าเลยเราไม่มีเวลา เรากำลังบิณฑบาตอยู่”

“เอาสั้นๆ ก็ได้”

“เอ ชัมมา.. เห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นต้องมีเหตุ พระพุทธเจ้าสอนให้สาวไปหาเหตุ แล้วไปดับที่เหตุนั้น”

พระสารีบุตรฟังแค่นี้ เป็นพระโสดาบัน ฟังแค่นี้! เพราะอะไร? เพราะจิตมันพร้อมควรแก่การงาน จิตมันเป็นสมาธิ จิตเขาฝึกฝนมาตลอด เขาเข้าสมาธิได้ตลอด แล้วเข้าอยากออก แล้วบุญบารมีของเขาด้วย แล้วเขาฟังธรรมตามการณอันควร

คือจิตควรแก่การงาน แล้วพิจารณาอยู่ ปล่อยวางทันทีนะ เป็นพระโศดบัน เอา คำพูดนะ “เฮ ชัมมา” เหตุ ผล สาวไปหาเหตุ แล้วดับที่เหตุ ไปบอกพระโมคคัลลานะ ฟัง สิ! จากปากหนึ่งฟังจากพระอัสสชิเป็นพระโศดบัน เอาคำ “เฮ ชัมมา” ไปบอกพระ โมคคัลลานะ เพื่อนกัน นัดกันไว้แล้ว ไปบอก พระโมคคัลลานะฟังก็เป็น โศดบัน หลุด ออกไป ย้อนกลับมาในธรรมจักรเห็นใหม่ ย้อนกลับมาในธรรมจักร

พระพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักรอยู่ พระอัญญาโกณฑัญญะเห็นเลย “สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายนั้นต้องดับหมดเลย” ใจมันเห็นเป็นปัจจุบัน เห็นใน ท่ามกลางแล้วมันปล่อย จนประกันว่า “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ... อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ...” เพราะดวงตาเห็นธรรม ดวงตาเห็นธรรม ฟัง!

ตาในหัวใจใจ หัวใจกระทบกัน แล้วทำสถาปนาเป็นปัจเจกตั้ง รู้ขึ้นมาจากกลาง หัวใจ รู้ตามความเป็นจริง ไม่ได้เอ่ยปากด้วย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกัน ใจว่า “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ... รู้แล้วหนอ...” รู้ไปองค์หนึ่งก่อน นี่สงฆ์องค์แรก เกิดขึ้นในโลก

จากมีพระพุทธ พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แล้วเอาธรรมนั้นมาสอน จนพระอัญญาโกณฑัญญะตรัสรู้ธรรม ดวงตาเห็นธรรม ไปเป็นองค์แรก เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก เป็นอริยสงฆ์องค์แรกของโลกเลย นี่สงฆ์เกิดขึ้นรัตนทั้ง ๓ พร้อม เพราะฟังธรรมอย่าง นั้น

นั่นละ พิจารณาไป จะหยุดโลก มันหยุดอย่างนั้นไง หยุดการเคลื่อนไป หยุดโลก เลย สอนต่อไป สอนจนปัญญาวัคคีย์ทั้งหมดพ้นออกมาแล้วยังสอนกลับไป สอนกลับไป ที่อนัตตลักขณสูตร ชั้นนี้ไม่ใช่เรา

“ชั้นนี้เป็นเราหรือไม่เป็นเรา?”

“ไม่เป็นพระเจ้าค่ะ”

“เป็นสุขหรือเป็นทุกข์?”

“เป็นทุกข์พระเจ้าค่ะ”

“เป็นทุกข์แล้วยึดไว้ทำไม? ทำไมไม่ปล่อย”

เห็นไหม ปล่อย ปล่อยจนสำเร็จไป นี่ก็เหมือนกัน เราก็พิจารณาซ้ำอีก คำว่าพิจารณาซ้ำ แม้แต่ผ่านขึ้นมา แล้วก็ยังพิจารณาต่อ เพราะมรรค ๔ ไม่ใช่มรรค ๑ พิจารณาในอะไร? กาย เวทนา จิต ธรรม เพราะมันยังจับต้องได้ จิตนี้จับต้องได้โดยธรรมชาติเลย โดยธรรมชาติเห็นไหม ธรรมชาติในเมื่อความรู้สึกมีอยู่ สิ่งที่เป็นอาสวะอยู่ในหัวใจ ในเมื่อใจเป็นสมาธิ ใจควรแก่การงาน มันจับต้องได้ แล้วใจที่พ้นออกมา ที่มีดวงตาเห็นธรรม มันมีธรรมอยู่ในหัวใจ มันมีต้นทุนอยู่ ใจนี้ยกขึ้นได้ด้วยง่าย

แต่ก็ต้องสร้างขึ้นมาเป็นสัทธาคามมรรค ต้องสร้างขึ้นมาเป็นสัทธาคามมรรค เพราะมรรคอันเป็นข้างล่างมันใช้ไปแล้วไง มรรค ๒ นี้ต้องใช้ขึ้นมา ก็สร้างขึ้นมา สร้างขึ้นมาด้วยธรรมจักร ด้วยจักรทั้ง ๘ ด้วยความเห็นชอบ เห็นตรงไหน? มันจะเห็นเราส่งออก เห็นอย่างนั้นมันก็ยังจะรู้ออกไปข้างนอก ถ้ามันออกไป ครูบาอาจารย์ถึงดึงกลับมาไง ดึงกลับมาที่กาย เวทนา จิต ธรรม

พิจารณากาย แล้วแต่ว่ามันจะเป็นไป พิจารณากายที่แรก พิจารณากายครั้งแรก มันแตกออกไป กายนี้เป็นสักแต่ว่ากาย กายนี้มันต้องเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไปเป็นธรรมดา จิตนี้โง่เองถึงไปยึดมัน ความเห็นตรงนั้นมันปล่อยออกมาแล้ว

แต่ความเห็นว่ามันปล่อยมาแล้ว อันนั้นหมดไป ที่เก๋ๆ เงินๆ อยู่พักหนึ่ง แล้วจิตหมุนไป แล้วยกขึ้นเพราะเรารู้ อยู่ ในเมื่ออาสวะอยู่ในหัวใจ จิตที่ผ่องใส จิตที่เป็นสมาธิ จิตที่ควรแก่การงาน จิตที่ออกจากโลกุตตระ มันต้องเห็น มันต้องจับต้องได้ โดยธรรมชาติเลย ถ้าคนนั้นไม่ฉลาดสติ คนๆ นั้นไม่ฉลาดอย่างที่ไม่สมควรแก่การงาน นั่นละ ย้อนกลับมาพิจารณาที่กาย เวทนา จิต ธรรม เพราะมันกายกับใจเท่านั้นละ เวทนาก็ เวทนาของจิต นี่พิจารณาเข้าไป

การพิจารณาเข้าไป ชุดซ้ายลงที่กลางหัวใจ ชุดซ้ายลงที่ในร่างกายของเรา การที่เกิดขึ้นมา เราเกิดขึ้นมาแล้วเป็นเราเดี๋ยวนี้ เกิดขึ้นมาจากกรรมเก่า เกิดขึ้นมาจากสิ่งที่เราสร้างสมมา แต่สร้างขึ้นมาเป็นกรรมเก่า ก็กรรมดีที่มาพบเทศ โน โลยีที่จะทำให้เราออกจากโลกได้ บุญกุศลมันขนาดไหน มันจะกระเสือกกระสน มันทุกข์ ยอมรับว่าทุกข์ การปฏิบัตินี้ทุกข์มาก.. ทุกข์มาก.. ทุกข์ในการขวนขวาย ทุกข์ในการกำหนด ทุกข์ในการบีบ

คั้น บีบคั้นให้จิตทำงาน ทำแต่สิ่งที่เป็นอาหาร สิ่งที่เป็นคุณธรรม สิ่งที่เป็นความดี มันไปขัดกับกิเลสในหัวใจ

กิเลสในหัวใจมันอยากไปในรูป รส กลิ่น เสียงตามความภายนอก พระโศดามันนางวิสาขาที่เป็นพระโศดาบัน นางวิสาขามีบุญกุศลสร้างมาอย่างนั้นแล้วปรารถนาเป็นผู้ที่จะอุปฐากพระพุทธเจ้า ก็เป็นพระโศดาบัน ยังต้องแต่งงานไป ยังมีลูกอีก ยังมีบุตรได้นั้นล่ะพระโศดาบัน

ฉะนั้นพระโศดาบันยังออก ยังส่งไป ฉะนั้นเราต้องคุ้มจิตของเราใจ ดวงตาเห็นธรรม เห็นอยู่แล้ว ดวงตานี้เห็นธรรม รู้จักธรรม แล้วไม่ไป วัฏฏะนี้ก็วนไปแต่ทางบน ไม่ลงไปทางต่ำ อันนี้เป็นอกุปปธรรมกับกุปปธรรมเกิดตรงนี้ใจ เกิดอกุปปธรรม ในธรรมจักร “อัญญา โภณทัณญะรู้แล้วหนอ...” ถึงเป็นอกุปปธรรม คือธรรมที่ว่าไม่ตกไปแล้ว แต่เดิมเป็นกุปปธรรม

“สัพเพ ชัมมา อนัตตา” ธรรมทั้งหลายแปรสภาพทั้งหมด แม้แต่ญาณส่งเรามา ถ้าเราคิดในญาณ มีเรา มีเขา นี้คิดในญาณ ถ้าเราปล่อยญาณ ปล่อยสิ่งที่ส่งเรามา สิ่งอย่างนั้นต้องปล่อยทั้งหมด พันออกมา ถ้ายังติดอยู่ที่ “สัพเพ ชัมมา อนัตตา” ธรรมที่ส่งเรามาใจ สมาธิธรรมจักรส่งเรามา ส่งเราขึ้นมาเป็นอกุปปธรรม จากกุปปธรรมนะ “สัพเพ ชัมมา อนัตตา”

พอพันขึ้นมาเป็นอกุปปธรรม มีดวงตาเห็นธรรม จะไม่ตกไม่ต่ำ ไม่ลงไปอบาย จะไปสูงอย่างเดียว นี่คืออกุปปธรรม อกุปปธรรมคือไม่ต่ำ มันเป็นที่פקัง เป็นที่เกาะ เป็นที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ต่ำไปจากนี้เด็ดขาด เป็นผู้ที่เต็มเปี่ยมในชั้นของดวงตาเห็นธรรม แต่มันเจริญขึ้นได้

อกุปปธรรมไม่ใช่ของตายตัว มันตายตัวในการลงต่ำ แต่มันต้องขึ้นสูงขึ้นไปอีก เราต้องดันให้ขึ้นสูงขึ้นไปอีก ต้องให้แก้ถึงหยุดโลก หยุดการเกิดการตาย แต่ที่นี้ยังไม่หยุด เพียงแต่ไม่ตกอบาย ยังเกิดและตายต่อไป ถึงว่าการพิจารณาต้องบังคับใจ การบังคับก็เป็นทุกข์ ถึงว่าความเป็นทุกข์ใจ ทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์ มันก็พอใจจะทุกข์ แล้วเราศรัทธาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง ตัวอย่างที่เราจะมีกำลังใจ เราต้องมองแบบอย่างกับองค์ศาสดา

องค์ศาสดาขนาดว่า ออกจากความเป็นกษัตริย์ แล้วออกมามานานะอีก ๖ ปี เรียนฝึกเรียนถูกมาอีก ๖ ปี ใช้ชีวิตแบบนักพรตที่ยังไม่มีศาสนา ความทุกข์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนจะได้โมกขธรรมมาสอนเรา แล้วพวกเรานี้เป็นใคร? ล้างมือมาแล้วก็เปิบ มีสำรับวางอยู่ไง ธรรมวางอยู่ตรงหน้า ธรรมะนี้วางอยู่ตรงหน้าเลย แล้วเราเปิบอะไรเข้าปาก? เราเปิบธรรมได้ไหม? แต่เวลาปฏิบัติมันทุกข์ไง

เวลาปฏิบัติแล้วมันทุกข์ ต้องยอมรับทุกข์ตัวนี้ไง ทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์ กับโลกที่ทุกข์อยู่ในทุกข์ ทุกข์ที่อยู่ในทุกข์ไม่เปลืองไฟไป ย้อนกลับมา ถึงทุกข์ก็กระเสือกกระสนเพื่อที่พ้นออกไป น้ำตาโลกที่เราร้องไห้ไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก มนุษย์คนหนึ่ง เกิดมาคนหนึ่งในวัฏฏานี้ ถ้าเอาน้ำตาเก็บไว้ ทะเลสู้อยู่ไม่ได้ น้ำตาที่ร้องไห้แต่ละภพแต่ละชาติ เอามารวมๆ กันทะเลนี้แพ้น้ำตาเรามากกว่า เรายังจะไปอีกหรือ ฉะนั้นถ้ามันจะทุกข์เราก็กัดฟันทน

การกัดฟันทน เพชรอยู่ในหัวใจไง กัดเพชรขาดไง เพชรมันจะเกิดขึ้น มันต้องใช้เพชรตัดเพชร ถ้าหัวใจเราอ่อนไหว หัวใจเราไม่ใช่เพชร ก็เลสมันยิ่งกว่าเพชรนะ แล้วเราจะไปตัดมัน ฉะนั้นถ้าเราจะตัดมันได้ เราต้องใช้กำลังใจ แล้วก็ไม่ต้องส่งไปทางโลกียารมณ์ ต้องส่งมา เอ้า! มีดวงตาเห็นธรรมยังส่งออกไปอีกหรือ? ส่ง! เพราะว่ากิเลสยังมีอยู่ กิเลสในหัวใจนี้มีอยู่นะ อาสวะยังมีอยู่ มันยังหลอกอยู่ อาสวะนี่คือกิเลส คือความคิดเคยใจ

กิเลสหมายถึงความเคยใจ ใจมันสะสมมา บุญบารมีของคนไม่เหมือนกัน เบื้องหลังของแต่ละคนที่เกิดมาไม่เหมือนกัน การสะสมจึงไม่เหมือนกัน การประพฤติปฏิบัติถึงต้องเป็นปัจจุบันธรรมของบุคคลคนนั้นไง บุคคลไหนก็แล้วแต่เกิดขึ้น เกิดมาแล้วบุญกรรมส่งมา แต่การปฏิบัติ พระพุทธเจ้าถึงได้เปิดช่องให้ ธรรมเนียมถึง ๔๐ ห้อง

ธรรมเนียม ๔๐ ห้อง วิธีการเข้าทำความสงบถึง ๔๐ ช่องทาง แต่ถ้าปัญญานี้ไม่มีขอบเขต! ปัญญานี้เว้ากว้างแล้วแต่ใครจะจับฉวยอะไรมาเป็นปัญญาที่จะพ้นหน้ากิเลสได้ เป็นอันว่าถูกต้อง ปัญญาอันไหนก็ได้ที่พ้นหน้ากิเลส แล้วกิเลสมันขมมันล้นล่ะ นั่นคือปัญญา ไม่มีขอบเขตเลยเห็นไหม ฉะนั้นถึงว่ามันจะทุกข์ขนาดไหน มันก็ต้องยอม ต้อง

ยอมทุกข์ ต้องสมัครใจยอมด้วย ไม่ใช่ยอมเฉยๆ สมัครใจจะทุกข์ สมัครใจจะทำอาสวะนี้ให้สิ้นไปจากใจ จะทำให้โลกนี้มันสะอาด แล้วถึงจะหยุดได้ไง

โลกนี้มันมีอาสวะ มันมีแรงเหวี่ยง มันถึงหมุนไป ธรรมเหนือโลก ธรรมหยุดโลก เราจะเข้าถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยืนรออยู่ไง เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปัจจุบันขณะที่เราเห็นนั่นล่ะ ถึงว่ามันเห็นอย่างนี้บีบ ความทุกข์อันนั้นที่ว่าทุกข์ๆ นั้นมันเลยเป็นของที่เล็กน้อย สิ่งที่เคยก่อนว่าทุกข์ ทุกข์แสนทุกข์นั่นล่ะ แต่ถ้ามีกำลังใจอันนี้ ความทุกข์นั้นเบาไปเลย พอเบาไปเลยก็เปิดช่องทางให้เราจะมีมานะ การปฏิบัติออกไปเห็นใหม่

การปฏิบัติออกไป ฟังสิ! ปฏิบัติเข้ามาไง ปฏิบัติให้ใจนี้ออกไปจากกิเลส ออกพ้นจากอำนาจของมัน ถึงว่าพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ทำไมมันพิจารณาซ้ำๆ ซากๆ ละซ้ำๆ ซากๆ เพราะจิตมันซ้อๆ กันมาไง กิเลสเป็นชั้นๆ เข้ามา เราต้องเกาะมันเข้าไปเป็นชั้นๆ เพราะเราเป็นเวไนยสัตว์

เป็นเวไนยสัตว์นี้หมายถึงว่า เป็นผู้มีอำนาจวาสนา ยังจะผ่านพ้นไปได้ การประพฤติปฏิบัติถึงต้องซ้ำเข้าไปในกลางหัวใจของเรา เราไม่เพลอ เราไม่ยก ไม่ให้กิเลสมันมาบอปปันว่าเรานี้เก่งขนาดนั้น ยกให้เราลอยขึ้นไป แล้วเราก็หวัคะมา เพราะเราเชื่อกิเลสใจ ถึงต้องไม่เชื่อกิเลส เชื่อธรรมะของพระพุทธเจ้า แล้วย้อนกลับมา ย้อนกลับมาสู้กับมันที่กลางหัวใจ มันนั่งคร่อมใจเราอยู่ มันบีบบีสิไฟให้เราทุกข์อยู่ในปัจจุบันนี้ ในกาย เวทนา จิต ธรรมนั่นล่ะ

เห็นใหม่ใจจะย้อนกลับเข้ามา ถ้ามีกำลังใจ กำลังใจนี้เราเป็นคนที่นี่ก็ขึ้นมาไง สติพร้อมแล้ว ปัญญา มันจะหมุนเข้ามา ให้กำลังใจตัวเองก็ได้ ถ้าไม่มีปัญญาหมุนเข้ามาให้กำลังใจตัวเอง กิเลสมันขึ้นมา กิเลสมันจะทำให้ช้าอ่อนไง อำนาจวาสนาเราน้อยเรามาถึงแค่นี้เราก็อ้วเราวิวาสนาแล้ว ความคิดใฝ่ต่ำนั้นคือกิเลส ความคิดให้ล้มเลิกจากการปฏิบัติ

ความคิดให้ล้มเลิก ความคิดบอกอยู่แค่นี้ เราทุกข์มาพอแรงแล้ว เราจะไปอีกไม่ไหว นี่ความคิดอันนี้เป็นความคิดของกิเลส ก็คือความคิดของเรา เราต้องใช้สมาธิ สมาธิคือความหยุด หยุดความเคยใจ กิเลสนี้เกิดดับ เกิดดับตลอด แต่ธรรมะนี้เราต้องพยายามประพฤติปฏิบัติ

พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ขุดค้นคว้ามามาก่อน แล้วมาวางไว้ วางทางอันเอก มรรคอรียสัจจัง วางทอดไว้ให้เราแย่งอำนาจของมันในกลางหัวใจเรา แต่เราไม่เคยเห็นอย่างนี้เลย เราถึงว่าความคิดเราถูกต้อง ความคิดเรา ความเห็นเรา เห็นความมหัศจรรย์ จิตนี้ธรรมเหนือโลก ฟังสิ สมบัติของโลกเป็นสมบัติของโลกนะ

สมบัติของสมาธิธรรมที่มันก้าวขึ้นไป มันจะมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์นั้นทำให้เราหลงไหล ความมหัศจรรย์คือความสุขใจ ความเว้งว่างในใจมันเป็นความมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์นั้นทำให้เราข้องในความมหัศจรรย์ มหัศจรรย์นี้ก็กิเลสมันเสียมมาอีก กิเลสมันบังเงาเห็นใหม่ แม้แต่ความเป็นทุกข์มันก็ว่าทุกข์ จะให้เราอ่อนแอ พอจิตเราได้เสวยสมาธิหรือสูงขึ้นไป มันก็มาบังเงา บังเงาว่าสิ่งนี้เป็นอย่างนั้น สิ่งนี้เป็นอย่างนั้น หลอกใจ หลอกไปข้างหน้า

เข็นขึ้นมาจากทางซ้าย มันก็ว่าผิด เป็นว่าเราเป็นคนวานาน้อย เข็นมาทางขวามันก็ว่าอันนี้ เลยไป มันไม่มัจฉิมาปฏิปทา อยู่ในเลนของตัวใจ อยู่ในเลนของที่ว่า จะชำระมันได้ไง กิเลสนะเห็นใหม่ การพิจารณากายก็เป็นอย่างนั้น กาย เวทนา จิต ธรรมพิจารณาไป พิจารณาไป จนมันลงตัวอยู่ตรงมัจฉิมาปฏิปทา ลงตัว ธรรมจักรนี้หมุนไป เป็นภาวนามยปัญญาที่เราส่งขึ้นมา จากปัญญาที่ไม่มีขอบเขต ปัญญาที่กว้างขวางมาก เราแต่ง เราคิดขึ้นมา คิดในมรรคนะ ไม่ใช่แบบเราคิดขึ้นมาในโลกๆ อย่างนี้ คิดในโลกคิดไม่ออก คิดไม่เห็น

แต่ใจเป็นธรรมเราเดินมรรคอยู่ มันจะเห็นตามความเป็นจริง กายเป็นกาย จิตเป็นจิต หลุดออกจากกัน โลกนี้ราบเป็นหน้ากลอง โลกนี้ราบ...เป็นหน้ากลองเลย เว้งว่างไปหมดเลย ขาดออกไป ขาดออกไปเห็นใหม่ ขาดออกไปเลย ว่างหมด ว่างจากขาดนะ จากรู้ว่าใจกับกายนี้แยกออกจากกัน โลกธาตุนี้ราบ มันไม่มีสิ่งใดอีกเลยในโลกนี้ ไม่มีสิ่งใดๆ สิ่งยึดเหลืออยู่เลย ว่างไปหมดเลย เห็นใหม่ผลของมัน

จากการที่เราค้นคว้า เราต่อสู้กับไอ้เจ้าวัฏจักรที่มันปกครองใจมันอยู่ จิตกับกายแยกออกจากกัน กายคราวนี้หลุดออกไปเลย หลุดออกไป ครั้งก่อนนั้นมันปล่อยตามสภาวะตามความเป็นจริง คราวนี้ปล่อยออกไป หลุดพ้นออกไป สุขมาก... สุขจริงๆ สุข โลกนี้ไม่มีสิ่งใดเทียบได้ เป็นอยู่อย่างนั้นนะ ไปไหนเดินไหน จิตมันมีพื้นฐานอยู่แล้ว

การก้าวเดินไปของตัวเอง เหมือนกับการลอยไป ไม่เหมือนกับก้าวเดิน เพราะอะไร? เพราะมันเบา มันเบาจากกิเลสพักหนึ่ง กิเลสมันแผ่มา ๒ สติปั มันก็จะย้อนกลับมาละ นี่มันยังอยู่ในอำนาจของเขายู่ ยังต้องเกิดต้องตายอยู่ แกนของโลกนี้ยังไม่โดนถูกทำลาย ทำลายแบบเปลือกโลกเข้ามาๆ จะหยุดโลกไป ทำลายแรงเหวี่ยงเข้ามา มันถึงหมุนเข้าไปเท่านั้นเอง หมุนช้าลง ช้าลงๆ แต่มันยังหมุน แล้วก็เสวยสิ สุขนี้ควรเสวย สุขนี้เป็นความสุขที่จะให้เราก้าวเดินไป

เรากล้มลุกคลุกคลานมา บากบั่นกับความทุกข์ ความทุกข์นี้เราแบกมาตลอด การประพฤติปฏิบัติก็ต้องเอาทั้งแรงกายแรงใจ ถ้าร่างกายนี้มันเข้มแข็ง มันมีความแข็งแรง เราก็ปฏิบัติได้ง่าย แรงใจคือแรงที่เราพยายามพัฒนาใจเราขึ้นมา วุฒิภาวะของใจพัฒนาขึ้นเป็นขั้นๆ ขึ้นมา เป็นพระในหัวใจ ไม่ใช่เป็นพระที่ร่างกาย สร้างพระขึ้นมาสร้างพระในกลางหัวใจขึ้นมา ถึง ๒ สติปัขึ้นมากลางหัวใจเห็นไหม มันถึงมีความสุข แต่ความสุขนั้นพักเดียว

เราเองเป็นผู้ที่มีหนี้ เราจะพ้นจากหนี้ เราก็ต้องโดนทวงถามอยู่ โคนทวงถาม เราจะหาเจ้าหนี้อย่างไร? นี่... กาย เวทนา จิต ธรรม มันหาไม่เจอ ช่วงนี้หาได้ยาก เพราะอะไร? เพราะกายกับจิตมันแยกกัน โดยชัดใจ แต่ก่อนเราพิจารณากาย กายที่เราจับต้องได้ที่จิตมันเกาะเกี่ยวกันอยู่ โดยสังโยชน์ที่มันผูกมัดอยู่ เรายังจับต้องได้ เรายังหาไม่เจอ เห็นกายด้วยความเป็นธรรมยังไม่เคยเห็นกัน แล้วจะไปเห็นกายโดยที่วากายกับจิตนี้มันแยกออกจากกันแล้ว มันยากถึง ๒ ชั้น

จากสติธรรมดาสามัญนี้ไม่ได้ ถึงต้องฝึกสติจนเป็นมหาสติ มหาปัญญา จากสติปัญญา นี่มันใช้ได้แต่ระหว่างกายกับจิตที่มันเกาะเกี่ยวกัน มหาสติ มหาปัญญา สติต้องเป็นมหาสติ เป็นสติที่ละเอียดขึ้นไปอีก ถึงจะเข้าไปจับกายตัวนี้ได้ ใจ กาย เวทนา จิต ธรรมเหมือนกัน แต่เป็นกายของใจใจ เป็นอสุภะ อสุภะที่เป็นกามภพไป นี่เป็นตัวนั้น ฉะนั้นการจับตัวนี้ ถึงได้หาได้ยาก

ถ้าไม่จับตัวนี้ มันก็ไม่ได้ออฟฟิศ มันก็ไม่ได้สนาม มันก็ไม่ได้ภพไป กวาสวะไป ภพที่กิเลสมันอาศัยขึ้นขึ้นมาเล่นกับเราไป ภพที่กิเลสมาอาศัย มาหลอกเราไป นี่มันขึ้นตรงนั้น ภพชาติที่ใจ นั่นละกวาสวะ แล้วภพอันนั้นมันก็เป็นกาย ถ้าเราจับในกาย มันก็เป็น

กาย กายนี้พิจารณาไป พิจารณาไปสวยและงามไป สวยงามเห็นใหม่ สวยและไม่สวย
สุขและอสุข ถ้าเราตั้งเป็นสุขะมันก็สวยงาม ถ้าตั้งเป็นอสุขะละ เราตั้ง ฟังสิ

เราตั้งเพราะอะไร? เพราะมันเป็นมรรคอรียสังขัง มรรคนี้เราเป็นคนเสริมขึ้นไป
เราเห็นใหม่ สติพร้อม นี่เรายังคับให้มาในทางวิปัสสนา ก่อนวิปัสสนาต้องจับต้อง การ
ขุดคุ้ยนี้ การขุดคุ้ยหาเหตุ การขุดคุ้ยหาที่ทำงานไป การขุดคุ้ยเพราะกิเลสมันจะนอนเนื่อง
มากับใจ มันจะหลบมา มันจะหลบนอนเนื่องมาจากอารมณ์อันนั้น การขุดคุ้ยทวน
กระแสเข้าไป ทวนกระแส!

ทวนกระแสความคิดด้วยมรรคอรียสังขัง ทวนกระแสความคิดด้วยทำนบของ
ธรรม ทวนกระแสเพราะเราเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ก้าวเดิน
ล่วงหน้าไปแล้ว เราเชื่อมั่นในองค์พระอัครสาวกต่างๆ ที่พ้นออกไปจากกิเลสไป ทำไม
เราจะไม่มีกำลังใจที่เราจะกล้าทวนกระแส ทวนเข้าไปให้เห็นถึงจับกาย! กายที่มันอยู่กับ
ใจนั้นละ

กายกับใจมันอยู่ด้วยกัน มันเป็นภวาสวะ มันถึงมีฐานที่อยู่ที่อยู่อาศัย แล้วอาศัยใน
อะไรละ? อาศัยตรงเชื้อการเกิดภพชาติในกามารมณ์ กามภพ ที่ว่าโลภียะ โลภีย์ กาม
อารมณ์ อันนั้นภพที่มันเกิดในกามภพเห็นใหม่ ต้นขั้วมันอยู่ตรงนี้ไง ต้นขั้วมันอยู่ตรงนี้
ตรงที่ใจมันเป็นจุดศูนย์กลางที่ออกมา

ต้นขั้ว.. ลูกมันเกิดมาจากพ่อแม่ไง ตัวพ่อแม่อยู่ที่นี้ ตัวพ่อของกามภพนะ ไม่ใช่
อวิชา ปัจจา สังขารา เจ้าวัฏจักรนะ เจ้าวัฏจักรมันอีกชั้นหนึ่ง นี่มันตัวพ่อ ตัวพ่อของ
กาม ของภพไป นี่ย้อนกลับเข้ามาเพราะเราเชื่อ เราเชื่อการพ้นออกไปจากนั้น ความเชื่อใน
สุตมยปัญญาด้วย ในพระไตรปิฎกด้วย บอกไว้เห็นใหม่

นี่ถ้าเราคว้านออกมา เราเป็นสุภาพบุรุษ เราเป็นสุภาพบุรุษใช่ใหม่ เราเป็นผู้
ปฏิบัติ เราต้องเชื่อตรงกับตัวเองใจ เชื่อตรงกับตัวเองว่าจริงหรือไม่จริงใจ ความจริงที่
ปรากฏขึ้นในปัจจุบันธรรมที่ท่าสถาปนาใจของเรา ไม่ใช่ข้างนอกเขาประทานปัญญา
บัตร์กัน อันนั้นมันรับมือต่อมือ เปลือกต่อเปลือก เขายังมีศักยภาพ มีความสุขขนาดนั้น
แต่ถ้าเป็นภายใน เป็นปัจเจกตั้ง เป็นธรรมะที่เป็นธรรมจักร แล้วมันไปชำระข้างในหัวใจ

มันถึงว่าต้องเข้าไปคูตรงามภพ มันเป็นกามภพ มันเป็นสิ่งที่ว่าโอชะ การก้าวข้ามพ้นโลก

การก้าวข้ามพ้นโลก ถ้าอสุภะ แต่มันมองเป็นสุภะ มองเป็นความสวยความงาม แต่ถ้ามันจับต้องได้ จับกาย เวทนา จิต ธรรม การจับกาย เวทนา จิต ธรรมนี้ได้ เป็นงานอันประเสริฐมาก กว่าที่จะเจอตรงนี้ จะเจอเป็นมหาสติ มหาปัญญา เน้นย้ำ! “มหาสติ มหาปัญญา” มันไม่ใช่สติปัญญาธรรมดาๆ มันถึงเป็นการที่ว่าก้าวเข้าไปได้ยาก เพราะจะเป็นการก้าวข้ามพ้นภพ! พิจารณาเป็นอสุภะเข้าไป พอจับกายตรงนี้เป็นอสุภะ แต่มันก็แปร่งเป็นสุภะได้ ทีนี้ความว่าอสุภะไง

อสุภะ โอชะมันเป็นสุภะได้อย่างไร? มันเป็นสุภะได้อย่างไร? มันจะสวยได้อย่างไร? มันเป็นเชื้อก่อเกิด เชื้อก่อเกิดเห็นใหม่ เชื้อก่อเกิดให้เกิดขึ้น ฉะนั้นพิจารณาเข้าไป มันเป็นกาม จนธรรมจักรนี้หมุนไป จนกลายเป็นภวานามยปัญญา จนธรรมจักรนี้หมุนไป หมุนไปจนเป็นมัชฌิมาปฏิปทาด้วยนะ ถ้าซ้ายขวากามนะ กามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมถานุโยค แต่มันต้องเป็นไป เพราะว่ามันละเอียดอ่อน

สิ่งที่ละเอียดอ่อนที่เป็นเหนืออำนาจควบคุมเรามาตลอด แล้วเพราะเรามีธรรมาวุธ ใจ มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราเชื่อ เราถึงเอาเข้ามา น้อมเข้ามา สร้างขึ้นมา สร้างขึ้นมาจนเป็นธรรมจักร ธรรมจักร จักรของธรรมเกิดขึ้นกลางหัวใจ หมุนไปด้วยแรงเราสร้างขึ้น แรงของเราที่เราสร้างขึ้นมาหมุนไป หมุนไปจนเป็นธรรมจักร ไม่มีใครทั้งสิ้น มันเป็นธรรมจักร เป็นธรรมเข้าไปแก้กรรมชาติ ฟังสิ!

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแก้กรรมชาติ โดยการเกิดและการตายไป เกิดตายในกามภพ นี้หมุนเข้าไป ธรรมที่เหนือกรรมชาติ กับธรรมที่ต้องเกิดต้องตาย เพราะตัวนี้มันเป็นตัวเจ้าวัฏจักรของกามภพ จนมันทันกัน ฆ่ากัน มันไล่ดื้อกัน ก็มีแพ้มีชนะอยู่ในวงปฏิบัตินั้น มีแพ้มีชนะในการใช้ปัญญา เพราะปัญญาอันนี้มันละเอียดอ่อน มันรุนแรงเพราะมันเป็นการต่อสู้กันแบบว่าจะดับชีวิตคนๆ หนึ่ง ใครจะยอม มันจะสู้ทุกอิริยาบถที่มันจะพลิกสู้ สู้ทั้งนั้น เราก็ต้องต่อสู้ด้วยธรรมจักร จักรเข้าไป ทั้งนั้นตลอดเวลาเหมือนกัน

การต่อสู้เข้าไปอันนั้น มันแบบว่า มันว่าจะเหนื่อยอ่อนก็เหนื่อยอ่อน เป็นความที่ว่าเหมือนกับเข้าศึก เราเริ่มจากฝ่ายแพ้มาดลอดนะ แล้วเราจะเป็นฝ่ายชนะ ความกระหึ่มใจของเราก็มี ความกระหึ่มใจของเรา การจะจับต้อง เราเคยลิ้มรสของธรรมเข้ามาตั้ง ๒ – ๓ ชั้นตอนแล้ว ทำไมถึงตรงนี้มันจะขนาดไหน มันก็ตื่นเต้น มันก็อยากได้ มันอยากจะทำอะไรก็ทำได้ ใกล้ำๆ แล้วหมุนเข้าไป อันนี้ถึงเป็นกำลังใจที่หมุนเข้ามา หมุนเข้าไป จนเป็นมัชฌิมาปฏิปทานะ

มัชฌิมาปฏิปทาหมุนไปตามธรรมจักรนั้นขาด! กามนี้ขาดออกไปเลย ขาดเห็นๆ พอขาดออกไป โลกธาตุนี้ห้วนไหว จะไม่เกิดอีกแล้วในกามภพ จะไม่เกิดอีกแล้วตั้งแต่เทวดาลงมา เทวดาก็ไม่เป็น เพราะชั้นมัชฌิมาขาดออกจากใจ จากที่ว่ากายข้างนอก กายข้างในขาดออกหมด กายไม่มี กายตรงนี้หลุดออกหมดเลย ล้วนๆ เลย จิตนี้เป็นจิตล้วนๆ ว่างไปหมด โลกธาตุนี้ไหวไปหมด ไม่เกิดอีก ไม่มีสิ่งที่จับต้องได้ เว้งว้างไปหมด นี่มันอยู่ที่ไหนล่ะ? เว้งว้างอวกาศ มันก็เป็นอวกาศ แต่ถ้าใจเว้งว้าง เว้งว้างไปหมดนะ ว่างไปหมดเลย ว่างไปอย่างนั้น แล้วไปของมันเรื่อย

พอว่างอันนั้นมีความสุข ความสุขแบบนี้ ทำไมสุขบ่อยๆ แท้ แต่สุขขึ้นมาทำไมเป็นทุกข์อีกล่ะ ทุกข์! สุขอันนี้มันสุขไม่เกิดในกามภพ ไม่เกิดในกาม ถ้าตายไปก็เป็นพรหม แล้วสุขไปเลย สุขไปข้างหน้า สุขทวารออกไปก็ไปเลย แต่ถ้าปัจจุบันนี้ล่ะ ในหัวใจมีความทุกข์ไหม? สุข สุขมากแต่มันจะเป็นความเฉาใจ ใจนี้เป็นใจ ความเฉา ไม่สุขขอนความเฉาความอะไรในหัวใจนี้ หัวใจมันจะเกิดอย่างนั้น หัวใจมันจะเกิดความสว่าง ความหมองลงมา มันขัดข้องอยู่

ถ้าเป็นกาม เป็นตัวกาม มันจับต้อง แล้วอารมณ์มันห้วนไหว แต่ตัวนี้มันเป็นตัวรูป โลก โกรธ หลง หลุดออกไปแล้ว มันเหลือแต่ตัวตอ ตัวตอเป็นตัวเจ้าวัฏจักร อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ ในปฏิจฺจสมุปบาทเป็นวิญญาณปฏิสนธิ ไม่ใช่เป็นวิญญาณกระทบอย่างกองของขั้น ๕

จักขุ ตากระทบรูป ใจรับรู้ขึ้น นี่ก็เป็นจักขุวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ ฆานวิญญาณ วิญญาณอย่างนี้มันคนละวิญญาณกับวิญญาณในปฏิจฺจสมุปบาท อันนั้นอวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ วิญญาณตัวนี้มันเป็นวิญญาณปฏิสนธิ ฉะนั้นเวลาคนถ้า

ภาวณาไม่เป็น เวลาเกิดก็ตัวนี้เกิด ตัวจิตเมืคในไปเกิดใ เวลาเกิดๆ ตายๆคนถึงเวลาเกิด แล้วระลึกจำชาติตัวเองไม่ได้ตลอดไปใ เพราะข้อมูลตัวนั้นใ

ฉะนั้นมันถึงว่ามัน ไม่ใช่วิญญาณตัวนอก วิญญาณตัวนอกเราทำลายหมด ไม่มีวิญญาณที่จะรับรู้ข้างล่างอีกแล้ว แต่มันอวิชา ปัจจา สังขารา ลงมาเป็นตลอดสายนั้น มันเกิดพร้อมกันและดับพร้อมกันในอันนั้น มันไม่ใช่กองชั้น เพราะมันปัจจาการมันเนื่องกันมาตลอด เหมือนสายไฟที่ส่งออกมาใ เกิดแล้วดับ เกิดแล้วดับพร้อมกัน มันไม่ใช่ชั้น มันถึงจับต้องได้ยิ่งยากไปกันใหญ่

ฉะนั้นการจะวนกลับมา มันไม่วนกลับมา ทุกคนจะไม่วนกลับมา หรือวนกลับมา มันกลับมาไม่ได้ เมื่อก่อนเราจะสร้างทำนบด้วยธรรม เราพยายามจะจับต้องให้ได้ เรายังจับต้องไม่ได้ แล้วคราวนี้เอาอะไรสร้างอะไรละ? เพราะมันไม่มีสิ่งที่จะตอบโต้กัน มันเป็นตัวของมันเอง มันเป็นเจ้าของจักร นี่คืตัวอวิชา

นี่ที่ว่าอวิชาทำให้รู้ไม่จริงเห็นใหม่ มันรู้เฉยๆ มันเหมือนยางเหนียว ไปแปะอะไรก็ติดมัน เหมือนยางเหนียวๆ เห็นใหม่ เราไปแปะอะไรสิ สิ่งนั้นจะติดหมด เหมือนกาวยาง เราไปแปะอะไรก็ติด ไปแปะอะไรก็ติด เพราะมันไม่รู้ ติดด้วยไม่รู้ใ นี่ก็เหมือนกัน เวลามันคิดมันคิดแบบอวิชา คิดรู้แต่รู้แบบไม่รู้ใ ก็ไปติดเขาเฉยๆ นี่ตัวอวิชา ตัวติด นั้นมันเป็นกาวเหนียว มันจะทำอย่างไรใให้กาวทำลายตัวมันเอง

กาวมันเป็นวัตถุ แต่ธาตุรู้มันเป็นธาตุ ธาตุรู้มันมีชีวิต สิ่งที่มีชีวิต สิ่งที่มีความรู้สึก สิ่งที่เป็นชีวะ! ชีวิตคืออะไร? ชีวิตคือตัวนี้ใ การเกิดการตายเกิดจากตรงนี้ใ นั่นละย้อนกลับ นี่หมุนกลับมา หมุนกลับมาอีก เพราะอะไร? เพราะมันไฟสุมขอน ความว่างอันนี้มันเป็นพื้นฐานแห่งความสุข ถ้ายกขึ้นมาจากเบื้องต่ำ สุขมาก... ความเว้งว่างจากข้างบนสุขมาก อนาคานี อารามิกะพ้นจากเรือน ไม่มีเรือน ใจนี้ว่างหมด ใจนี้ไม่มีที่อยู่ ใจไม่มีที่หมาย ทุกอย่างว่างหมด

คิดดูสิ ใจที่เป็นสมาธิ ใจที่ว่าเมื่อก่อนมันมีอยู่ มันไม่มีเลย มันไม่มี เห็นใหม่ทำไม มันถึงไม่มีความสุข แต่ทำไมมันไฟสุมขอนละ? ทำไมมีความสุขล่ะ? ถ้าขึ้นไปข้างบน นี่ถึงว่าอกุปกรรม กุปกรรมมันเป็นอย่างนี้ ไม่เสื่อมลงมา อกุปกรรม ไม่เสื่อม

เด็ดขาด แต่มันพัฒนาขึ้นไปข้างบนได้ มันถึงว่ามันไม่ใช่อกุศลธรรมโดยที่ว่าเป็นสภาพไม่ได้ใจ

อกุศลธรรมหมายถึงธรรมที่ว่าไม่เสื่อม แต่เจริญได้ เจริญขึ้นไป เจริญขึ้นไป นี่มันเจริญขึ้นไป นี่ก็เหมือนกัน ตรงนั้นมันไม่ลงไป แต่มันสุขอยู่ในใจ มันมีความสุข มันเป็นความว่าง แต่ความว่าง ฟังสิ! รูปปราคะ อรูปปราคะ รูป-อรูปเห็นใหม่ รูป ความว่างที่เรากำหนดเป็นรูปมาน อรูปมาน ทำไมมันเป็นปราคะล่ะ? แล้วความว่างในความว่างนั้นมันเป็นอะไรล่ะ? ทำไมเราไปข้องมันไว้ล่ะ?

เราสร้างมันเกือบเป็นเกือบตาย กว่าจะได้มาน ได้สมบัติ แต่เวลาขึ้นไปตรงนั้น ทำไมมันเป็นปราคะ เป็นปราคะเพราะมันคิด มันคิดในความว่าง ว่างว่าเป็นว่างๆ นั่นล่ะ มันถึงว่าเป็นกาวติดใจ มันคิดในความว่าง มันไม่มีขั้นแต่มันคิด เพราะมันเป็นอวิชา

ถ้ามันเป็นรูปปราคะ ความเว้งว่างล่ะ รูปปราคะเห็นใหม่ รูป ฆานที่กำหนดรูป แล้วอรูปปราคะ ความว่างที่ไม่มีตัวตน ทำไมไปติดล่ะ ติด! ไม่มีเลย ว่างหมดเลยก็ติด เอ้า...กาวอะไรไปติดในอากาศได้ ได้เพราะอะไร? เพราะใจมันเป็นอวิชา มันคิดหมด คิดแม้แต่ความว่างเพราะอะไร? เพราะว่ามันเห็นเขาว่างใจ มันเห็นเขาว่าง มันรู้เขาว่าง แต่ทั้งตัวมันมองไม่เห็นมัน มันถึงรู้แบบไม่รู้ใจ นี่คือตัวอวิชา รู้แบบอวิชา รู้แบบรู้ แต่ไม่รู้ตัวเอง รู้แบบติดเขา นั่นธรรมจักรเห็นใหม่ อรหัตมรรค ฟังสิ!

สร้างอรหัตมรรคจากความว่างๆ สร้างอรหัตมรรคขึ้นมา ไล่ดื้อย้อนกลับมาดูสิ เพราะว่ามันเป็นไฟสุมขอน มันมีความสุขอยู่ในหัวใจ มันเศร้าหมอง มันอ่อนไหว คนเรานี้แหละถ้าทุกข์ๆ ยากๆ ขอให้มึนมันก็หายทุกข์ แต่ถ้าคนมันมึนมีกินมีใช้โดยสมบูรณ์แล้ว อาหารมันจะเลือกกินแต่ของดีๆ จิตเราเหมือนกันนะ ว่าเมื่อก่อนทุกข์ยากมาตลอด พอมันเว้งว่างมันว่างไปหมด มันทุกข์อะไรอีก

ทุกข์! ทุกข์เพราะอะไร? เพราะคนมันสูงใจ คนคิดว่าไม่มีสิ่งใดจะจับต้องเราได้อีกใจ เราเป็นคนที่สูงที่สุด เราเป็นคนที่ไม่มีใดๆ ในหัวใจ แต่ทำไมเราไปคาอยู่กับสิ่งที่มันทับหัวเราอยู่ล่ะ ทำไมจะไม่ทุกข์ ทุกข์เพราะว่าเรามันไม่พ้นเป็นอิสระ ทุกข์เพราะว่าเรายังอยู่ในอำนาจของมัน อำนาจของมันที่กดขี่ในหัวใจใจ มันเป็นเจ้าวิภูจักรที่มันชี้ออกมาจากนี้ จุดเริ่มต้นนี่คืออวิชา นี่ย้อนกลับไป

ต้องย้อนกลับไปดู จะว่างขนาดไหน? จะเว้งว่างอย่างไร? ต้องหมุนกลับไปดูไอ้ กาวเหนียวที่ติดที่ใจนี้ ไม่ใช่ชั้น ๑ ชั้น ๒ มันขาดไปตั้งแต่กามโอะมาแล้ว เพราะชั้นนี้มันเป็นปฏิฆะ กามราคะ-ปฏิฆะเห็นไหม ปฏิฆะคือความผูกโกรธ ถ้ามีสัญญาอยู่ สัญญา ความจำได้หมายรู้อยู่ มันถึงออกไปเป็นผูกโกรธ

เพราะใครทำอะไรไว้เราจะจำไว้เป็นสัญญา เราจะไปนรกชั้นไหน มันก็ด้วยชั้นที่พาไป นี่ชั้นมันขาดออกไปแล้ว ถือว่าไม่ใช่ชั้น! มันไม่ใช่ชั้น! ชั้นส่วนชั้น จิตส่วนจิต คนละอันกัน คนละส่วนกันเลย ชั้นที่ได้ขาดออกไปแล้ว แต่คราวนี้เป็นจิตล้วนๆ เป็นอวิชชาปจฺจยา สงฺขารา แต่เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ ถึงว่าอวิชชาถึง โศตรถึงเหง้ามันเลย เราถึงจะต้องว่าค้นคว้าหาตัวนี้

การค้นคว้าหาตัวต้องย้อนกลับมา จะว่างขนาดไหนก็ไม่ให้ประมาณ เพราะคำว่า อรหัตมรรค ฟัง! เกิดขึ้นได้เพราะตรงนั่นเอง สร้างอรหัตมรรคขึ้นมา เพราะตรงนั้นเท่านั้นถึงเป็นผู้ที่สร้างอรหัตมรรคได้ จิตที่จิต จิตที่ว่า “จิตเดิมแท้ที่สว่างไสว มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่สว่างไสว จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลสไป” อยู่ในพระไตรปิฎก แต่เวลาเราพูด เราพูดกันคำเดียวว่า “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส มองไปด้วยอุปกิเลส” เราว่าจิตเดิมแท้ที่นี้เกินกว่าพ้นจากกิเลสแล้ว นี่! จิตเดิมแท้ที่นี้

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส” อันที่พูดในพระไตรปิฎก นั้นเพียงแค่เปรียบยังเป็นโลกอยู่ แต่นี่ปฏิบัติขึ้นมาจนว่างหมดแล้ว มันถึงว่าเป็นจิตเดิมแท้จริงๆ จิตเดิมแท้ที่ไม่มีกิเลสใฝ่ต่ำ! แต่มันมีกิเลสตัวอวิชชาปจฺจยา สงฺขารานี้ แล้วจิตเดิมแท้ที่ถ้าเจอแล้วใคร่ครวญ พลิกฟ้าคว่ำดินไป จนนั่นออกไปจากกิเลส

เห็นไหมจิตเดิมแท้ที่ จิตเดิมแท้ไม่ใช่ชั้น ๑ ชั้น ๒ มันผ่านเพราะจิตเดิมแท้ที่เป็นพลังงานผ่านออกมาเท่านั้น ถึงออกมาเป็นชั้น ออกมาเป็นชั้นใน ชั้นนอกออกมาข้างนอกไป ถึงบอกว่ามันละสังโยชน์ขึ้นมาเป็นชั้นๆ เข้าไปไป ถึงพ้นทุกขัง ถึงออกไป ถึงหยุดโลกไป ดับโลก! ดับการเกิดและการตาย ตั้งแต่วันที่พ้นออกไปจากจิตเดิมแท้ที่ข้ามพ้นออกไป หมด! กิเลสหมดจากหัวใจ หัวใจนั้นเก้อๆ เจีนๆ คือมีแต่ความรู้ได้อย่างเดียว รู้แบบวิชา

วิชาคือรู้ตามความเป็นจริง ถ้าคลองของอารมณ์ผ่านมาก็จับ แต่พ้นออกไปนี้
 อรหัตมรรค อรหัตผล นิพพาน ๑ พ้นออกไปจากอรหัตผล ออกไปเป็นนิพพาน ๑ เป็นสุ
 ปาติเสสนิพพานเพราะว่ายังมีชีวิตอยู่ แล้วย้อนกลับเข้ามาสิ เวลาย้อนกลับเข้ามาเป็นการ
 เป็นงานจะย้อนกลับมาสื่อ ถึงว่าจิตตรงนี้เป็นจิตอัต โนมัตติ เป็นจิตที่อัต โนมัตติ เวลาขั้น
 ผ่านมา คือว่าขั้นคือสัญญา คือความจำผ่านมาในอารมณ์ของตัว มันก็จับแล้วก็ถ้าพอใจ
 ถ้าจะสื่อ มันก็คิดออกมา ถ้าไม่พอใจ ไม่สื่อเห็นไหม

ไม่พอใจ ฟังสิ! ทำไมถึงไม่พอใจล่ะ? เพราะว่ามันไม่จำเป็น ถึงเป็นประโยชน์
 โลกก็จริงอยู่ เป็นความคิด เป็นความวิชาการที่เป็นประโยชน์นั้นล่ะ แต่มันไม่ใช่กาล ไม่ใช่
 ครอบ ไม่ใช่เวลา เพราะสตินี้เป็นอัต โนมัตติ มันก็ปล่อย มันปล่อยได้หมด แต่ก็ยังสื่อ ได้ถ้า
 ออกมา ออกมาสื่อกับโลกก็ออกมาสื่อได้ ออกมาสื่อเป็นสมมุติก็ได้ แต่มันดับเฉพาะ
 อวิชา ดับเฉพาะกิเลส ดับเฉพาะไอ้เจ้าวัฏจักรที่ขมหัวเราอยู่ไง เราสลัดออก สลัดอวิชา
 นั้นออก สลัดความไม่รู้ออกจากใจทั้งหมดเลย

ใจมันถึงเป็น ๑ จะเป็นวิชาก็ได้ จะอะไรก็ได้แล้วแต่จะเป็น ๑ อยู่อันนั้น แต่
 ไม่ใช่ ๑ มี ถ้า ๑ มีจะก้าวเป็น ๒ ถึงบอกว่านิพพาน ๑ ใจ นี่พ้นออกไป นี่ดับโลก... ดับ
 โลก ธรรมเหนือโลก ธรรมหยุด โลกใจ หยุดได้หมดเลย หยุดโลกที่ไหน หยุดโลกไหน
 มันจะสำคัญว่าโลกของเราล่ะ หยุดโลกไหนก็เป็นโลกของเขา แต่หัวใจเรามันเดือดเป็น
 ไฟอยู่นี่ มันต้องหยุดโลก หยุด ดับไฟ ดับไฟให้ใจเราเย็นใจ ดับไฟที่ใจใจ หยุดโลกต้อง
 หยุดโลกที่กลางหัวใจนี้ หยุดที่นี้ แล้วถึงจะเป็นผลของเราใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระอานนท์ไว้ไง พอจะนิพพาน พระ
 อานนท์ถามว่า ถ้าพระพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว เมื่อใดมรรคผลจะหมดเขตหมดแดน?
 อานนท์เธออย่าถามอย่างนั้น เมื่อผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้ใดนะ ไม่ใช่ นาย ก.
 นาย ข. ใครก็แล้วแต่ ผู้ใด.. จิตที่เกิดที่ดับมานี้ แล้วผู้ที่เกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม ผู้ใด ผู้ที่
 เกิดแล้วพบพุทธศาสนา เราถึงว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ พบพุทธศาสนา วิธีการ มรรคทางอัน
 เอกเห็นไหม ที่จะให้พ้นออกไปจากทุกข์ ที่จะดับโลกได้ จะหยุดโลกได้ทั้งหมด แล้ว
 ทำไมเราจะไม่มีวาสนา

แล้วผู้ใด! “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” แล้วใครที่นั่งปฏิบัติอยู่นี้ ใคร! ผู้ใด! นี่ผู้ที่ปฏิบัติเห็นใหม่ “ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมนี้จะไม่สูญจากโลกเลย” ท่านพุดนะในพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เรา.. นิพพานไปก็เป็นแต่เฉพาะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเอาไปด้วย ในหัวใจของท่าน ท่านเอาไปด้วย แต่ธรรมที่ท่านวางไว้ ที่เมื่อก่อนนั้น โลกนี้มีดบอด โลกนี้ไม่มี ไม่มีใครเคยเห็นเลย แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้มาก่อนกว่า เป็นผู้เข้ามาบุกเบิกเป็นพระองค์แรก ผ่านไปก่อน แล้วทอดไว้วางไว้ให้ชาวพุทธนี้ดำเนินต่อ ให้ชาวพุทธ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา บริษัท ๔ เห็นใหม่ ผাগไว้ด้วยนะ

“มารเอ๋ย ถ้าภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรา ยังไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เมื่อนั้นเราจะไม่นิพพาน”

จนถึงสุดท้าย จนสอนมา ๔๕ ปีไป ผีกฝนไว้ วางไว้จนภิกษุ ภิกษุณี จากในสมัยพุทธกาลนั้น เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เป็นผู้สืบทอดศาสนาได้มั่นคงแล้วไป มารมาดลใจถึงว่า มารเอ๋ย อีก ๓ เดือนเราจะนิพพาน เพราะภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้แล้ว ศาสนาเรามั่นคงแล้ว จะเจริญต่อไปข้างหน้า จะสามารถสืบทอดกันไปได้ อีก ๓ เดือนจะนิพพานเห็นใหม่

แล้วเราเป็นใคร! ผู้ใดปฏิบัติธรรม ผู้ใด.. แล้วเราเป็นใคร เป็นนักบวชด้วย แล้วปฏิบัติด้วย ถึงว่าต้องให้เราไปมาหยุดโลก! หยุดเกิด หยุดแก่ หยุดเจ็บ หยุดตาย หยุดที่หัวใจ แล้วพ้นออกไปจากอวิชชาอีกต่างหากนะ หยุดโลกไม่หยุดเปล่า พ้นออกไปจากโลก พ้นออกไปจากวิญญูชะ! ไม่ใช่เฉพาะโลกนี้ไป กามภพ พ้นออกไปจากพรหม จากอรุปรภพ

ยังพ้นจากอรุปรภพอีกเห็นใหม่ พ้นจากพรหมที่วางทั้งหมด ยังพ้นออกไป ด้วยอะไร? ด้วยทางอันเอก มรรคอรียสัจจอันนี้ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้วนี่ไป ถึงว่าประเสริฐ ประเสริฐต้องว่าประเสริฐนะ

เราเป็นคน เรานักปฏิบัติ ต้องว่าประเสริฐ แล้วมีวาสนาด้วย มีวาสนามากๆ ที่ได้เกิดมาเป็นชาวพุทธไง เกิดมาเป็นลูกศิษย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นบริษัท ๔ ใจ แล้วยังมีโอกาสเกิดมาถึงกลางพุทธศาสนา ที่ศาสนากำลังเจริญรุ่งเรือง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกแล้ว ศาสนานี้วางไว้ ๕,๐๐๐ ปี

อีกถึงกลาง ๒,๕๐๐ นั้น ศาสนาพุทธจะกลับมารุ่งเรืองด้วยผู้ที่ปฏิบัติ ผู้ที่พ้นออกไป ผู้ที่จะรู้จริงตามความเป็นจริง แล้วเราเกิดถึงกลางพระพุทธศาสนาเห็นใหม่ ๒,๕๐๐ นะ ๕,๐๐๐ ปี เหลืออีก ๒,๕๐๐ แล้วเรานั่งอยู่ที่นี่ เราปฏิบัติอยู่นี้ ทำไมถึงไม่มีวาสนา? ทำไมถึงว่าเราไม่ใช่ผู้มีบุญ? เราเป็นผู้มีบุญ เราถึงจะมีความตั้งใจ จะประกอบความเพียรใจ ให้พ้นออกไปจากทุกข์ ก้าวเดินตามทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมของเรา พระพุทธเจ้าเอาธรรมของท่านไปแล้ว ธรรมในหัวใจของท่านชำระกิเลส สะอาดหมดจด นิพพานไปแล้ว “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” ธรรมของผู้ นั้น ใจ มันจะกังวลที่หัวใจ ปังจัดตั้ง รู้เห็นตามปกติ รู้เห็นตามความเป็นจริงขณะนั้น ในขณะจิตนั้น ในขณะที่คิดว่ากิเลส นั้น เห็นตามความเป็นจริงหมดเลย แล้วถึงจะไปรู้ผลอีกทีหนึ่งเห็นใหม่ รู้ผลขณะที่ทำนั้นเป็นเหตุ ขณะที่พ้นออกไปเป็นผล ผลอันนั้นมันอยู่ที่ใจ ธรรมถึงสถาปนาใจ

ธรรมะ ปังจัดตั้งสถาปนาหัวใจของเรา ยกวุฒิภาวะขึ้นมาเป็นขั้นๆ ไป นี่ชาวพุทธถึงต้องพอใจ ชาวพุทธถึงได้พอใจแล้วกระหึ่มยิ้มย่องใจ พอใจหรือไม่พอใจ กระหึ่มยิ้มย่องในบุญกุศลของตัวเอง แต่จะก้าวเดินไปถึงหรือไม่ถึง เห็นใหม่ ถึงต้องชวนขวย ต้องตั้งใจ ตั้งใจแล้วชวนขวยทำให้ได้จริง มันจะพ้นออกไป

พ้นออกไปจริงๆ ไม่ใช่จริงแบบที่เราคิด เราสัญญาขึ้นมา จริงตามความเป็นจริงที่กังวลกลางใจ! ต้องให้กังวลกลางใจ กังวลขึ้นมาจากหัวใจของเราเลย แล้วจะไปประสานกันเอง ประสานกับครูบาอาจารย์ ประสานถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งหมด! ทั้งหมด! ไปในครรลองเดียวกัน ต้องไปในทางเดียวกัน ไม่ขัดข้องกันแม้แต่นิดเดียว นั่นคือธรรมเสมอกันใจ ทิฎฐิเสมอ ความเห็นเสมอ ธรรมเสมอ! ธรรมยังมีสูงมีต่ำ จากต่ำขึ้นไปจนสูงขึ้นไป จนเสมอกัน จนถึงที่สุดแห่งธรรม! เอวัง

เพิ่มเติมท้ายกัณฑ์

ธรรมหยุดโลกก็หยุด หยุดการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายไป ธรรมหยุดโลก คือ พ้นออกไปจากโลก ธรรมหยุดโลก พ้นออกไปจากวิญญูะ ธรรมหยุดโลก โลกมนุษย์กับ ธรรมหยุด ๓ แคน โลกธาตุ ธรรมสามารถหยุดออกไปจาก ๓ แคน โลกธาตุนะ หยุด ๓ โลก ธรรมหยุดโลกแล้วยังหยุดอีกถึง ๓ โลก พ้นออกไปเหนือโลก เหนือสังสาร เหนือ ทุกสิ่งทุกอย่าง ถึงได้บอกว่า “ธรรมหยุดโลก” ใด

ธรรมหยุดโลก พ้นออกไปจากวิญญูะ ๓ แคน โลกธาตุ พ้นออกไป พ้นจริงๆ พ้น ออกไปเลย พ้นออกไปด้วยมรรคะ ด้วยเครื่องดำเนิน จะพ้นออกไปเปล่าๆ ไม่ได้ ต้องพ้น ออกไปจากเครื่องดำเนิน มีเครื่องดำเนิน มีเหตุและผล ถึงจะพ้นออกไปโดยสภาวะตาม ความเป็นจริง

สภาวะตามความเป็นจริงที่เดินตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหนือโลก เหนือสังสาร เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง เหนือหมด เหนือจนเป็นธรรมอันเอก เอโก ชัมโม ธรรมเป็น ๑ ธรรมอันเยี่ยม ๑ แบบไม่มีตัวตนไป ๑ แบบไม่หลง ๑ แบบรู้เท่า ๑ เยี่ยม พ้นออกไปจากวิญญูสังสารมันจะหลงได้อย่างไร (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)